

Výroba mlékárenských výrobků v roce 2005

Nákup mléka

Mlékárenský průmysl nakoupil a zpracoval v roce 2005 podle resortního statistického výkazu Ministerstva zemědělství 2 476,3 mil. l mléka, což představuje v porovnání s předcházejícím rokem 2004 mírné snížení o 19,5 mil. l, t. j. o 0,8 %. Pokles nákupu mléka ovlivnily snížené dodávky v období září – prosinec. V předcházejícím období do srpna převyšoval nákup mléka od počátku roku stejné období roku 2004 o 13,5 mil. l (index 100,8).

Průměrný obsah tuku mléka se meziročně snížil o 0,1 % na 3,90 %. Průměrný obsah bílkovin se meziročně mírně snížil o 0,02 % na 3,38 %. Z celkového objemu nakoupeného mléka odpovídalo I. a vyšší jakosti 98,7 %.

Vývoz syrového mléka v cisternách dosáhl 142,8 mil. kg, a to převážně do Německa a zčásti i do Itálie, zatímco bylo v průběhu roku 2005 dovezeno převážně z Polska a částečně i ze Slovenska celkem 63,2 mil. kg syrového mléka v cisternách.

Ceny

Průměrná realizační cena nakoupeného mléka dosáhla za rok 2005 8,28 Kč/l a byla ve srovnání s předcházejícím rokem o 0,22 Kč/l vyšší (8,06 Kč/l).

Nejvyšší vzestup ceny nakupovaného mléka po vstupu země do EU v květnu 2004 byl docílen v březnu 2005 na 8,44 Kč/l. Cena mléka se v dalších měsících roku snižovala na 8,17 Kč/l v srpnu a v prosinci dosáhla 8,18 Kč/l.

Tab. č. 1 Vývoj obchodních cen vybraných mlékárenských výrobků v Kč/l/kg

Výrobek	2004	2005	rozdíl	index 2005/2004
Mléko polotučné trvanlivé karton- 1 l	11,23	10,17	-1,06	96,6
Mléko odstř. trvanlivé karton- 1 l	10,44	9,95	-0,49	95,3
Mléko polotučné – sáček 1 l	9,85	9,99	0,14	101,4
Mléko polotučné čerstvé karton- 1 l	10,53	10,68	0,15	101,5
Jogurt bílý do 4,5 % tuku – 150 g kelímek	32,19	x	x	x
jogurt ochucený smet. 150 g – 1 kg	39,77	x	x	x
Jogurt ochuc.odt. a nízkotučný -125 g	x	x	x	x
máslo čerstvé – 250 g, Al folie, 16 % vody-1 kg	96,02	69,05	-6,97	92,7
tvaroh měkký 250 g – Al folie, 25 % sušiny -1 kg	45,00	48,65	-3,35	92,6
eidamská cihla 30 % - 1 kg	94,48	86,95	-7,53	92,0
eidamská cihla 45 % - 1 kg	93,47	91,85	-1,62	98,2

I Když se průměrná nákupní cena mléka za uplynulý rok meziročně zvýšila o 0,22 Kč/l (+2,7%), ceny nosných konzumních výrobků se výrazně snížily. Obchodní ceny v prosinci minulého roku v porovnání se stejným obdobím roku 2004 poklesly u konzumního trvanlivého mléka o 3,40 %, konzumního tvarohu o 7,4 %, másla o 7,3 % a eidamské cihly 30 % t. v s. o 8 %.

Ceny ostatních výrobků stagnovaly a pouze malá část objemově nevýznamných výrobků docílila mírné zvýšení.

Výroba konzumního mléka

Výroba konzumního mléka se výrazně zvýšila o 14,1 % ze 499 120 tis. l v roce 2004 na 569 323 tis. l v minulém roce.

Tab. č. 2

Výroba konzumního mléka podle způsobu ošetření

Konzumní mléko	Výroba v tis. l		podíl v %		index 2005/2004
	2004	2005	2004	2005	
konzumní mléko celkem	499 120	569 323	100,0	100,0	114,1
z toho pasterované	144 074	147 818	28,9	26,0	102,6
trvanlivé	355 046	421 505	71,1	74,0	118,7

Tab. č. 3

Výroba konzumního mléka podle obsahu tuku

konzumní mléko	výroba v tis. l		podíl v %		index 2005/2004
	2004	2005	2004	2005	
odstředěné/nízkotučné	60 296	70 610	12,1	12,4	117,1
polotučné	415 013	460 699	83,1	80,9	111,0
plnotučné	23 811	38 014	4,8	6,7	159,6
Celkem	499 120	569 323	100,0	100,0	114,1

Meziročně se zvýšil podíl plnotučného mléka ze 4,8 % na 6,7 %. Výroba nízkotučného mléka se mírně zvýšila o 0,3 % na 12,4 %. Meziročně se snížil podíl polotučného mléka, které stále překračuje hranici 80 % a představuje dominantní sortiment v rámci celkového výstavu konzumního mléka.

Tab. č. 4

Výroba konzumního mléka podle způsobu balení

Konzumní mléko	výroba v tis. l		podíl v %		index 2005/2004
	2004	2005	2004	2005	
kartony trvanlivé	355 046	421 509	71,1	74,0	118,7
kartony pasterované	530 85	51 704	10,6	9,1	97,4
ostatní	90 989	96 110	18,3	16,9	105,6
celkem	499 120	569 323	100,0	100,0	114,1

Výrazně se zvýšila výroba trvanlivého mléka v kartonech o 2,9 % na 74 %, a to na úkor čerstvého pasterovaného mléka v kartonech a hlavně mléka plněného do ostatních obalů, jehož podíl se snížil o 1,4 % na 16,9 %.

Tab. č. 5 Výroba konzumních smetan, včetně kysaných

Výrobek	výroba v tis. l		podíl v %		index 2005/2004
	2004	2005	2004	2005	
Konz. smetany, včetně kysaných	49 794	53 761	100,0	100,0	108,0
z toho – kysané	13 816	14 351	27,7	26,7	103,9
- s obs. tuku nad 30 %	24 977	27 617	50,2	51,4	110,6

Celková výroba smetan, včetně kysaných se v průběhu minulého roku při srovnání s předcházejícím rokem 2004 zvýšila o 8 % na 53761 tis. tun. Na zvýšení se podílela 3,9 % kysaná smetana a 10,6 % smetana s minimálním obsahem tuku 30 %.

Celkový vývoz výrobků CN 0401 – mléka a nezahuštěné neslazené smetany se podle údajů ČSU zvýšil z 90 mil. kg v roce 2004 na 274,2 mil. kg v roce 2005, a to v důsledku zvýšeného vývozu syrového mléka, sladké smetany a konzumního mléka. Reciproční dovoz této skupiny výrobků dosáhl 110,8 mil. kg.

Tab. č. 6

Výroba jogurtů

Výrobek	výroba v tunách		podíl v %		index 2005/2004
	2004	2005	2004	2005	
Jogurty celkem	91 871	100 997	100,0	100	109,9
z toho – ochucené	65 474	74 460	71,3	73,7	113,7
nízkotučné do 0,5 %	12 124	11 142	13,2	11,0	91,9

Výroba jogurtů se zvýšila o 9,9 % z 91 871 tun v roce 2004 na 100 997 tun v minulém roce. Podíl ochucených jogurtů se zvýšil ze 71,3 % na 73,7 %. Podíl nízkotučných jogurtů se meziročně snížil o 2,2 % na 11 %.

Z dalších tekutých zakysaných výrobků vykázala skupina ostatních kysaných výrobků (bez podmáslí) zvýšení výroby o 9,2 % na 27 551 tis. litrů. Podíl ochucených výrobků se v rámci této skupiny mírně snížil z 39 % na 38,2 %.

Dovoz skupiny výrobků CN 0403 (jogurt, kefír, podmáslí apod.) se zvýšil z 29 650 tun v roce 2004 na 35 403 tun (+32,8 %) Zvýšení objemu této skupiny výrobků zaznamenal i jejich vývoz, který se meziročně zvýšil z 15 587 tun na 28 067 tun (+78,9 %).

Výroba másla

Celková výroba másla dosáhla v minulém roce 2005 podle statistického bilančního výkazu MZe 6-12 zahrnujícího výrobu a užití všech druhů másla, včetně pomazánkového másla a másla s rostlinným tukem 54 104 tun, což představuje v porovnání s předcházejícím rokem snížení o 8,8 % (5248 tun).

Tab. č. 7

Vývoj výroby a zásob másla

Máslo	výroba v tunách		rozdíl	index 2005/2004
	2004	2005		
Počáteční zásoba k 1. 1.	17 621	2 206	444	125,2
Výroba	59 352	54 104	-5 248	91,2
prodej na vnitřním trhu	41 270	44 523	3 253	108,0
vývoz	13 486	7 092	6 394	52,6
konečná zásoba k 31.12.	2 206	1 828	-378	82,9

Hluboký pokles výroby másla byl ovlivněn převážně snížením obsahu tuku v nakupovaném mléce (více jak 3000 tun) a zbývající mléčný tuk byl zapracován do mlékárenských výrobků, zejména konzumního mléka, smetan, jogurtů a ostatních zakysaných výrobků. Snížená výroba másla ovlivnila i výrazný pokles vývozu másla, který se meziročně snížil téměř na polovinu – 7 092 tun (index 52,6).

Tab. č. 8

Hlavní sortiment výroby másla

Druh másla	výroba v tunách		rozdíl	index 2005/2004
	2004	2005		
čerstvé	29 968	29 306	-62	99,8
ostatní (bloky)	11 620	6 299	5 321	54,2
pomazánkové	8 396	10 172	1 776	121,2

Výroba čerstvého másla setrvala v roce 2005 zhruba na úrovni předcházejícího roku. Celkový objem výroby dosáhl 29 306 tun (index 99,8). Výroba másla v blocích se rapidně meziročně snížila o 5 321 tun z 11 620 tun na 6 299 tun (index 54,2).

Výroba pomazánkového másla se výrazně zvýšila o 21,2 % z 8 396 tun na 10 172 tun.

Dovoz másla se zvýšil ze 4 442 tun v roce 2004 na 6 502 tun v roce 2005 (+46,3 %).

Tvarohy a tvarohové speciality

Tab. č. 9

Výroba tvarohů a tvarohových specialit

Výrobek	výroba v tunách		rozdíl	index 2005/2004
	2004	2005		
konzumní tvarohy	34 368	29 444	-4 924	85,7
smetanové krémy	10 356	10 645	289	102,8
tvarohové dezerty	3 488	3 642	154	104,4
celkem	48 212	43 731	-4 481	91,1

V rámci této skupiny výrobků vykazují trvale příznivý vývoj smetanové krémy, jejichž objem výroby se zvýšil o 2,8 % na 10 645 tun.

Pozitivní vývoj zaznamenala i výroba tvarohových dezertů s meziročním zvýšením o 4,4 % na 3 642 tun.

Velmi výrazný pokles výroby byl zaznamenán u sortimentní skupiny konzumních tvarohů, a to z 34 368 tun v roce 2004 na 29 444 tun v roce 2005 – o 14,3 %. Nejvyšší pokles o 2 957 tun na 4 330 tun (40,6 %) vykázal v rámci této skupiny jemný a tučný tvaroh.

Snížení výroby zaznamenal i měkký konzumní tvaroh, která se snížila o 1 794 tun na 20 471 tun (-8,1 %).

Ke zvýšení výroby o 123 tun na 1 476 tun došlo u tvrdého tvarohu (+9,1 %).

Velmi hluboký pokles o 1 373 tun na 2 090 tun vykázala výroba průmyslového tvarohu (-60,4 %).

Sýry

Výroba přírodních sýrů se meziročně snížila o 2,8 % z 94 367 tun na 91 720 tun. Výroba tavených sýrů stagnovala, zvýšila se pouze o 77 tun na 19 990 tun (+0,4 %).

Tab. č. 10

Vývoj výroby sýrů celkem

Výrobek	výroba v tunách		rozdíl	index 2005/2004
	2004	2005		
sýry přírodní	94 367	91 720	-2 647	97,2
sýry tavené	19 913	19 990	77	100,4
Sýry celkem	114 280	111 710	-2 570	97,8

Celková výroba přírodních a tavených sýrů se meziročně snížila o 2 570 tun na 111 710 tun (-2,2 %). V následující tabulce je uveden, z dostupných údajů, orientační přehled výroby přírodních sýrů podle tradičního sortimentního členění.

Tab. č. 11

Sortiment výroby přírodních sýrů

Skupina sýrů	výroba v tunách		rozdíl tuny	index 2005/2004
	2004	2005		
čerstvé nezrající	8 029	7 721	-308	96,2
měkké zrající	x	x	x	X
bílé v solném nálevu	8 191	7 221	-970	88,2
plísňové	14 040	14 905	865	-106,2
vybrané polotvrdé	52 366	47 998	-4 368	91,7
tvrdé a extra tvrdé	5 672	8 709	3 037	153,5
ostatní	x	x	x	x

Objem výroby měkkých zrajících sýrů není uveden v důsledku ochrany dat.

Nejvyšší podíl z celkové výroby přírodních sýrů připadá na sortimentní skupinu vybraných polotvrdých sýrů zahrnujících především Eidam, Goudu a sýr Madeland. Objem jejich výroby se meziročně výrazně snížil o 4 368 tun (-8,3 %). Uvedený propad převyšuje svým objemem pokles celkového objemu přírodních sýrů. Výrazné zvýšení výroby zaznamenaly tvrdé a extra tvrdé sýry (+53,5 %) a plísňové sýry (+6,2 %). Pokles výroby zaznamenaly i bílé sýry v solném nálevu (-11,8 %). Celkový prodej tuzemských přírodních sýrů na vnitřním trhu stagnoval a meziročně se mírně snížil o 55 tun na 76 385 tun.

Dovoz sortimentu skupiny CN 0406 zahrnující sýry a tvaroh, se meziročně velmi výrazně zvýšil o 13 566 tun (+ 40,9 %) z 30 975 tun v roce 2004 na 43 641 tun v roce 2005.

Na celkovém dovozu se zhruba čtvrtinou podílejí sýry čerstvé a tvarohy 25,2 %, více jak polovinou 53,5 % sýry přírodní tvrdé (převážně Polsko a Německo) a téměř pětinou 19% sýry tavené s výrazným zastoupením sýrů polské výroby.

Objem vývozu sýrů a tvarohů se mírně zvýšil z 18 495 tun v roce 2004 na 19 586 tun v roce 2005 (+5,9 %) a nepokrývá ani polovinu objemu jejich dovozu (44,9 %).

Výroba sušeného mléka

Tab. č. 12

Výroba, vývoz a zásoby sušeného mléka (bez KDV)

Výrobek	výroba v tunách		rozdíl tuny	index 2005/2004
	2004	2005		
poč. zásoba k 1. 1.	7 307	3 691	-3616	50,5
z toho SOM	6 002	2 298	-3 704	38,3
SMT	1 305	1 393	88	106,7
Výroba celkem	53 160	51 028	-2 132	96,0
z toho SOM	32 832	33 464	632	101,9
SMT	20 328	17 564	-2 764	86,4
Vývoz celkem	42 596	28 020	-14 576	65,8
z toho SOM	28 605	15 189	-13 416	53,1
SMT	13 991	12 831	-1 160	91,7
Konečná zásoba k 31. 12.	3 693	3 009	-682	81,5
z toho SOM	2 298	1 905	-393	82,9
SMT	1 393	1 104	-289	79,3

Vysoké zásoby sušených mlék na počátku roku 2004 ve výši 7 307 tun (z toho 6 002 tuny SOM) byly způsobeny jejich zadržným vývojem v předcházejícím roce 2003. Jejich objem byl na základě mimořádných opatření ke dni vstupu země do EU (1.5.2004) snížen na 1 720 tun, ze kterých připadalo 845 tun na SOM.

V průběhu roku 2005 se celková výroba sušených mlék meziročně snížila o 2 132 tun na 51 028 tun (index 96,0). Na celkovém objemu se podílela výroba SOM 33 464 tunami (index 101,9) a výroba SMT 17 564 tunami (index 86,4).

Vývoz sušených mlék se meziročně snížil o 14 576 tun ze 42 596 tun v roce 2004 na 28 020 tun v roce 2005 (index 65,8). Vývoz SOM se snížil o 13 416 tun na 15 189 tun (index 53,1) a vývoz SMT rovněž poklesl o 1 160 tun na 12 831 tun (index 91,7).

Zásoby sušených mlék dosáhly k 31. 12. 2005 3 009 tun (index 81,5), z toho SOM 1 905 tun (index 82,9) a SMT 1 104 tun (index 79,3).

Zahraniční obchod

Tab. č. 13

Zahraniční obchod ČR mlékárenskými výrobky v mil. Kč

Ukazatel/rok	2004	2005	rozdíl	index 2005/2004
vývoz mléka a výrobků	7 637	9 204	1 567	120,5
dovoz mléka a výrobků	4 992	6 741	1 749	129,6
bilance (saldo)	2 645	2 733	88	103,3

Údaje celní statistiky

Zahraniční obchod mlékárenskými výrobky vykázal v průběhu minulého roku 2005 meziroční vzestup celkové hodnoty dovozu o 29,6 % ze 4 992 mil. Kč na 6 741 mil. Kč (+1479 mil. Kč). Zvýšila se i hodnota vývozu o 20,5 % ze 7 637 mil. Kč v roce 2004 na 9 204 mil. Kč (+1567 mil. Kč).

Celkové pozitivní saldo se nepatrně zvýšilo o 3,3 % z 2 645 mil. Kč na 2 733 mil. Kč.

Závěr

Vývoj nákupu mléka a jeho zpracování na výrobky probíhalo v průběhu celého minulého roku 2005 již poprvé v podmínkách unijního trhu. Porovnáním jeho výsledků s předcházejícím rokem je částečně ovlivněno tím, že rok 2004 ještě zahrnoval 4 měsíce předvstupního období.

Zatím co se objem nakupovaného mléka meziročně mírně snížil, došlo k výraznému zvýšení jeho průměrné realizační ceny, kterou se nepodařilo vůči řetězcům promítnout do cen finálních výrobků, jejichž úroveň se naopak snížila.

Tento negativní tlak na ekonomiku mlékáren byl dále prohlouben narůstajícím dovozem často levnějších konkurenčních výrobků, zejména sýrů.

Z porovnání výsledků roku 2005 v podmínkách unie s předvstupním rokem 2003 vyplývají následující charakteristické rysy. Objem nákupu se snížil o 2,2 %, průměrná cena farmářského mléka se zvýšila o 0,49 Kč/l (6,3 %), výroba konzumního mléka se zvýšila o 20,1 % a smetan o 41,1 %. Naopak výrazný pokles vykázala výroba másla o 13 % a výroba sušených mlék o 19,9 %. Návazně se výrazně snížily i vývozy obou uvedených základních výrobků.

Praha 7. února 2006
Ing. Křivánek, ČMSM

Příloha

Výroba mlékárenských výrobků v roce 2005

Výrobek	jedn.	výroba 2004	výroba 2005	index 2005/2004
Nákup mléka	mil. l	2495830	2476308	99,2
prům.obsah tuku	%	4,0	3,90	-0,10
prům. obsah bílkovin	%	3,40	3,38	-0,02
prům.nák. cena mléka 1 l	Kč/l	8,06	8,28	0,22
konz. mléko celkem	tis. l	499120	569323	114,1
konz.smetany vč. kysaných	tis. l	49794	53761	108,0
jogurty celkem	tuny	91871	100997	109,9
konz. tvarohy	tuny	34368	29444	85,7
smet. krémy	tuny	10356	10645	102,8
tvaroh. dezerty	tuny	3488	3642	104,4
máslo celkem	tuny	59352	54104	91,2
sýry přírodní	tuny	94367	91720	97,2
sýry tavené	tuny	19913	19990	100,4
suš.mléko celkem bez KDV	tuny	53160	51028	96,0
z toho – odtučněné	tuny	32832	33464	101,9

Pramen: Statistický výkaz SFTR (MZe ČR)

Praha 7. února 2006

Ing. Křivánek, ČMSM